

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio secunda. Vtrum voluntas Incarnationis antecesserit in Deo
præscientiam originalis peccati, vel subsecuta fuerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

tiā, nam quoad hoc eadem est ratio de illa, & de scientia visionis, utraque enim est clara cognitio rei in se, vel ut possibilis, vel ut futura, seu potius existentis in tali differentia temporis, in utraque ergo id intelligitur esse prius, à quo aliud pendet, illud vero posterius, quod pendet ab alio: quæ vero inter se non habent huiusmodi connexionem, non erunt prius, nec posterius scita.

SECTIO II.

Utrum voluntas Incarnationis antecesserit in Deo præscientiam originalis peccati, vel subsequuta fuerit.

HAEC quæstio eadem est cum illa, an Incarnationis opus per se primo intentum fuerit à Deo in primo actu quo voluit ad extra se communicare, an vero solum fuerit ordinatum occasione sumpta ex lapsu humanæ naturæ præuiso. Item coincidit cum illa, an Christus Deus homo fuerit præordinatus, & præelectus & dilectus ante omnem creaturam, & an fuerit primus omnium prædestinatorum hominū & Angelorum, ac denique an prædestinatio Christi fuerit ante, vel post præuisionem originale peccatum.

Accommodatius autem visum est uti nomine voluntatis, quam prædestinationis, quia prædestinatio proprie, præsertim in doctrina D. Tho. significat rationem mediorum existentium in intellectu, quæ supponit in voluntate electionem, vel dilectionem, in qua radix huius difficultatis posita est, & in cameliis explicatur.

Prima ergo sententia est, præscientiam originalis peccati antecessisse in Deo voluntatem Incarnationis. Quæ existimatur esse sententia D. Tho. hic art. 3. præsertim ad 4. ad hoc enim propositum dixit prædestinationem supponere præscientiam futurorū.

Et ita exponit & sequitur Caietan. hic, quamvis radicem & causam huius ordinis male declaret, ut ex his quæ prænotauimus constat. Item docent fere omnes discipuli D. Tho. Capreol. in 3. dist. 1. q. artic. 1. concl. 1. & ad argumentum contra illam, inclinant etiam in hac sententiam Bonauent. Martil. Ricard. & antiqui alij qui opinantur, si homo non peccasset, mysterium Incarnationis nullatenus futurum, quos infra referemus.

Fundamentum huius scientiæ est, quia prima ratio & causa quæ mouit Deum, ut vellet Verbum fieri hominem, fuit remedium humanæ naturæ lapsæ, ergo illa voluntas hanc præscientiam præsupponit, consequentia patet ex supra notatis, ostensum est enim, tunc aliquid esse prius scitum, quam aliud sit amatum, quædo ratio amandi illud est aliquid existens, vel futurum in alio quod non potuit mouere voluntatem nisi præcognitum. Antecedens vero variis modis probari potest, primo ex Scriptura, quæ semper rationem Incarnationis sumit ex hominum redemptione Matth. 18. Luc. 19. Venit filius hominis querere, & saluum facere, quod perierat. Ioan. 3. Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum vnigenitum daret ut omnis qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam æternam. Ad Galat. 4. Misit Deus filium suum factum ex muliere factum sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret. Et E

vbique & semper ratio Incarnationis in scriptura nobis traditur ex redemptione nostra, & nulla alia datur quæ ad hanc non pertineat, vel in illa non contineatur: ergo hæc est prima causa, quæ mouit Deum ad hoc, mysterium; nec potest nisi voluntarie alia conungi, & ideo in symbolo posita sunt illa verba: Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de calis. Ex Conc. Nicen. Ephesi. Chalcedon. & Toletan. VI. & XI. Dicitur fortasse hanc esse primam causam Incarnationis in carne passibili, non vero mysterij ipsius quoad substantiam eius: & hoc satis esse ad veritatem Scripturæ, nam, licet Pater per se, & ante præscientiam peccati decreuerit Filium suum fieri hominem, tamen præuiso peccato voluit etiam, ut hic filius suus, quem incarnandum præiudicauerat, veniret in mundum mortalis & passibilis, ut peccatores saluos faceret. Sed hæc euasio primum non fugit illam licentiam fugiendi causam aliam priorem sine vilo fundamento. Deinde non satisfacit testimonij, ex illa enim responsione fit, incarnationem non fuisse factam propter remedium peccati: sed tantum quandam eius circumstantiam, quod est contra scripturam, & contra expressam definitionem symboli: & sequela patet, quia (ut dicitur) nostra miseria, & necessitas remedij peccati non mouit Deum ut fieret homo, sed ad summum potuit diuinam voluntatem iam ad hoc determinatā amplius quasi excitare, & ad talem modum & circumstantiam etiam mouere. Confirmatur, & explicatur ex vulgari exemplo, & vsu loquendi, nam si quis dicitur iussisse Romam, ut amicum & carcere liberaret, omnes intelligemus illam fuisse causam primariam, & motiuam, & si quis decreuisset ire Romam, ut sua negotia perficeret, & cognoscens postea amici necessitatem decerneret etiam illum liberare, & se cum deferre pecuniam necessariam, non diceretur vere, causam motiuam itineris eius fuisse amici libertatem, nec simpliciter propter eam causam venisse; sed tantum pecuniam attulisse. Sic ergo, &c. Tandem est coniectura huc spectans, nam cum hoc mysterium sit fundamentum salutis nostræ, & fidei, & ideo reuelatur nobis, ut Dei amorem erga nos, & beneficium agnoscamus, credendum est fuisse nobis reuelatam primariam rationem, & causam illius, atque eam esse: quæ frequentissime, & passim in Scriptura reperitur.

Probatum secundo ex Patribus, Athana. li. de humana. Verbi, multa habet, & inter alia: Ut scias ex causa nostra descensus illius occasionem, rationemque fuisse, præuisionemque nostram Verbi accersisse clementiam, ut ad nos descenderet, & appareret inter homines Deus, Certe si diuina voluntas & per se, & sine occasione peccati iam incarnationem decreuerat, non appareret, quo modo nostra necessitas hanc beneuolentiam à Deo eliceret. Vnde idem Athanasius sermo. 3. contra Arian. latissime id persequitur exponens id Prouerb. 8. Dominus creauit me. Vbi post multa concludit, pag. 204. Necessitatem indigentiamque nostram anteriorem esse quam Christianitatem. Et præmiserat illam esse causam propriam aduersus illius. Quod amplius declarans subdit, Qua sublata (scilicet, necessitate) carnem non induisset: Sic etiam Nazian. oratione 36. & 4. Theologiz. Humanitatis, inquit, suscepta causa nostra est: quidem aliud causa esse potuisset? Et orat. 38. quæ est de natali Domini, idem late persequitur. Ibi vero æque docet homines esse ad supernaturalem beatitudinem occasione peccati Angelorum ordinatos sicut incarnationem occasione peccati hominum. Basiliius hom. in sanctam Christi natiuit. Basilii. Disce, inquit, mysterium, propterea Deus in carne est, ut in ea mortem occidat: propterea Deus est in carne, quia oportebat maledictam hanc carnem sanctificari. &c. Cyril. Alex. ril. Alexand. 5. Thesau. capit. 8. Sciebat nos mortales futuros propter peccatum, ac ideo ante secula constituit, ut Verbum suum homo fieret, renouaretque hominem. Mal-

M 2 taque

Cōc. Nicen.
Ephesi.
Chalced.
Toletan.

Athana.

Prouerb.

Greg. Naz.

Basilii.

Cyrl. Alex.

Damasce. taque habet familia lib. 8. contra Julian. Damasce. lib. 3. cap. 1. & lib. 4. cap. 4. Quia nos melioris participes fecerat, & non custodimus; assumptus ipse id quod deterius, nostram dico naturam, & cæ. Hanc etiam vnicam incarnationis causam agnoscit Chrysostom. homil. 2. & 3. in Matth. & prolixè satis sermo. 3. in Luc. idem homil. 1. in Psalm. habetur tom. 1. post expositionem eiusdem Psalm. Theodo. etiam in Epitome diuino. decret. cap. de incarnatione. Homo, inquit, factus est, ut à peccato corruptam naturam reuocaret: neque enim diuinitas integumento vrens suscepit naturam corporis, sed voluit naturam ipsam densam superare aduersarium, & referre victoriam. In eadem sententiam multa sumi possunt ex Cyril. Ierosolym. cateches. 6. Epiph. lib. 1. contra hæres. tom. 1. sub finem. Theophyl. Ioan. 3. circa id. Sic Deus dilexit mundum, & c. Iustin. lib. de vera fidei expositione Gregor. Nyss. lib. de sancto baptismo in principio, & copiose sermone quodam de Christi natiuit. Imo & Dionysius Areopagita, cap. 3. de cœlest. hierar. pag. 3. non longe à fine. Actandem Iren. lib. 3. cap. 20. 21. & lib. 1. cap. 14. habet illa verba notanda: Si non haberet caro saluari, nequaquam verbum Dei caro factum esset, & si non haberet sanguis iustorum inquiri, nequaquam sanguinem habuisset Dominus.

**Cyril Iero-
solum.
Theophyl.
Iustinus.
Greg. Nyss.
Dionys.
Irenæ.
Leo Papa.**

Vbi plane sentit hanc fuisse vnicam, & adæquatā causam. Ex patribus Latinis Leo Papa frequenter sermonibus de natiuitate & passione, totum negotium incarnationis in nostrum remedium, ut in primariam causam reuocat, & sermo. 3. Pentecost. eandem rem tractans concludit. Si homo in natura sua perfectione, & honore, in quo creatus est, permansisset, creator hominum creatura non fieret, neque æternus temporalitatem subiret, neque formam serui, in similitudinem carnis peccati assumeret. Idem Augustin. concione. 1. in Psalm. 68. circa id. Infixus sum in limo, & cæ. Sed ibi non tam de incarnatione quam de passione loquitur, concione tamen secunda in Psalm. 36. Si tu, inquit, O homo non desereris Deum, non fieret propter te homo Deus, & sermon. 9. de verbis Apostoli, Nulla causa fuit veniendi Christo Domino, nisi peccatores saluos facere, & ideo ser. 8. dixerat. Si homo non periisset filius hominis non venisset, & lib. 1. de peccat. merit. capit. 26. post recitata multa Scripturæ testimonia concludit. Quibus omnibus sufficienter apparet Dominum Iesum Christum non a liam ob causam in carne venisse, nisi ut per hanc dispensationem misericordissima gratia eos ad capeſtendum regnum calorū vniſicaret, liberaret, redimeret, qui prius fuissent in peccatorum morte, & c. Verum est August. interponere hæc verba. Non aliam ob causam in carne venisset ac forma serui accepta factum obedientem vsque ad mortem. Sic etiam lib. 3. Hypognos. circa principium dicit: Quid opus erat Deo si status integer natura maneret humane carniem suscipere nostram? Sed addit statim: Contumelias sustinere, mortem perpeti? Greg. lib. 4. in 1. Reg. capit. 1. nullam aliam esse incarnationis causam docet his verbis. Nisi Adam peccasset Redemptorem nostrum carnem suscipere nostram non oporteret. Idem fere. 17. Moral. c. 18. Hieron. in cap. 7. Eccles. Quia homo, inquit, infixus in limo peccati indiguit maiori auxilio, idcirco venit ipsa sapientia. Ambros. libro de incarnationis Domini sacramen. capit. 6. Quæ erat causa incarnationis, nisi ut caro qua peccauerat, redimeretur? Vnde Tertul. lib. de carne Christi, querens cur Deus nostram & non Angelorum naturam sumpserit, hanc vnicam assignat causam, quia nostra natura erat redimenda, non angelica, sentiens hæc vnicam esse rationem tanti mysterij faciendi. Vnde etiam Bernard. serm. 1. in vigil. Natiuit. Quare, inquit, filius Dei factus est homo: nisi ut homines faceret filios Dei? Idem sumi potest ex Cypria. sermo. de passione Domini. Pro libro sent. Aug. 314. Anselmo, utroque libro, Cur Deus homo, & de concept. Virgin. c. 17. Laetan. li. 4. de vera sapientia. c. 24. & 25. Hi omnes nullam aliam causam agnoscunt, nec pos-

sunt hæc testimonia de aduentu in carne passibili explicari, cum de ipsa incarnatione quoad substantiam eius loquantur absolute, quin etiam multa excludant expresse omnem aliam causam, hæcque deficientia, assumptionem carnis simpliciter negant: Vnde hoc sensu videtur canere Ecclesia Sabbatho sancto: O vere necessarium Ada peccatum, & c. Quia nimirum, præbuit occasionem & causam ad tantum mysterium necessariam. Vnde ibidem dicitur: Quid enim nobis nasci profuit nisi redimimur profuisse? Quasi indicans ablatō commodo redemptionis superuacuum fore tantum mysterium. Vltimo Petr. Chrysost. ser. 150. Si non impleſſet, inquit, carnis ordinem, carnis in illo esset otiosa susceptio: implere autem carnis ordinem, ut ibidē explicat, est passionibus carnis subiici, quasi dicat assumptionem carnis impassibilis futuram fuisse otiosam, & sine causa.

Tertio probatur hæc sententia ex effectibus, per quos etiam solet nobis innotescere diuina voluntas. Si enim omnia quæ Deus in hoc mysterio perficiendo seruauit, considerentur, non obscure indicant primum motum illud efficiendi fuisse hominum redemptionem: Primo quod natura humana potius quam Angelica assumpta est, ut supra Tertul. Secundo quod filius potius quam aliæ personæ carnem assumpsit, ut per eum homo redimeretur, qui est imago & similitudo patris, quia homo appetendo Dei similitudinem, & imaginem peccauerat, ut dixit Bernard. serm. de aduentu, vel ut Athanas. ait libro de humanitate Verbi, Ut per quem rerum naturam condidit Pater, per eundem quoque eam incolumem & saluam praberet. Tercio in circumstantiis temporis, loci, & modi, & c. omnia enim hæc, & similia fuerunt accommodata ad nostram redemptionem: ex circumstantiis enim colligimus substantiam rei, & ex mediis finem. Quarto videmus statum innocentie institutum independentem à Christo, cuius signum est, quia in eo constitutus fuit Adam caput totius naturæ humanæ, si autem iam tunc Christus fuisset prædestinatus, quorsum præter tantum caput aliud extitisset.

Quarto probari potest ex coniecturis & congruentiis, quia scilicet tantum opus non debuit ordinari nisi magna urgente causa & necessitate, sic enim omnia diuina attributa magis in eo resplendent. Charitas quæ inimicis tantum consulit beneficium. Bonitas quæ ex tanto malo tanti boni sumpsit occasionem. Iustitia & misericordia, quæ per se patent ex supradictis. Liberalitas quæ suo tempore opportunissime bona communicat. Sapientia quæ demonis astutiam non potentia solum, sed summa industria superauit. Denique ipsius Verbi maiestas, nam cum sit supra totius creaturæ ordinem, non debuit quasi in ordinem redigi, ut solum propter perfectionem vniuersi coniungeretur creaturæ: sed tantum propter sui patris iniuriam vindicandam.

Quod si contra hanc sententiam obiciatur, quia Christus dicitur esse causa finalis nostræ gratiæ, & iustitiæ, ut in Trident. sess. 6. ca. 7. Vnde fieri videtur in genere causæ finalis fuisse prius in voluntate Dei, quam reliquos homines, nam alij, propter ipsum potius amati sunt in eiusque gloriam, quam ipse propter alios, ergo multo magis voluntas Dei ad Christum, seu ad mysterium incarnationis antecessit voluntatem permittendi hominum lapsum, & consequenter præscientiam illius. Respondent distinguendo, nam aliud est considerare in Christo, quod sit Deus homo, & mereatur, ac satisfaciatur: aliud vero est quod ipse Christus honoretur & glorificetur ab hominibus. Sub priori ergo ratione finis incarnationis quoad esse, & mereri est remedium peccati, atque hominum bonū, sub posteriori ratione honor & gloria. Verbi incarnati est finis remedium peccati, & omnis

Petr. Chrys.
Ioh.

Athanas.

Obiciatur:

Trident.

Respondi

& omnis gratia hominibus datur, vt Tridentinum dixit, & hoc satis est, vt Christus dicatur finis nostrae iustitiae, & redemptionis, ad hoc enim non est necessarium nostram iustificationem fieri, vt Christus sit, vel vt sit homo, sed vt honoretur & glorificetur, sicut etiam Deus est finis rerum, non quod talia fiant, vt Deus sit, sed vt Deus honoretur, non enim semper finis dicitur ille, qui per media, aut actionem fit, sed etiam ille cui comparatur, vel in cuius utilitatem fit id, quod intenditur: vt medicinae finis est sanitas, & homo qui sanatur, illa vt finis factus, cuius gratia applicantur media, hic vt finis propter cuius utilitatem sanitas intenditur, quo modo iuxta veriore expositionem distinxit Aristot. 2. de anima, text. 35. & 37. duplicem finem, quo, vel cui, finis enim cui, dicitur, in cuius gratiam, vel utilitatem res fit. Finis vero quo, est id quod fit, quoque alius perficitur, vel honoratur: qui etiam dici solet, cuius gratia, his autem finibus saepe accidit, vt sint sibi inuicem fines sub diuersa illa ratione. Potentia enim est propter operationem, vt propter finem factum: ipsa vero operatio & res per illam facta est saepe propter ipsam potentiam, vt scilicet illam perficiat, & actuet. Et rex est propter regnum, vt illud regat, & in pace & ordine tueatur: ipse vero est, in cuius gloriam & honorem totius regni bonum redundat.

Denique si quaeris ab autoribus huius sententiae, cur veluti expectauerit Deus praescientiam peccati ad ordinandum & volendum tantum mysterium. Relicta sententia Caietani supra impugnata, qui melius sentiunt, respondent non esse aliam rationem efficacem, nisi liberam voluntatem Dei, quae nobis in Scriptura significata est. Vnde iuxta opinionem hanc talis constituitur ordo in praedestinatione Christi respectu aliorum hominum. Primo voluit Deus creare homines (vt Angelos nunc omitteramus) vt se fruere in aeterna, & supernaturali beatitudine. Secundo vt possent ad eam beatitudinem perducere, eamque mereri, voluit illis conferre iustitiam & supernaturalia auxilia in Adamo. Tertio voluit permittere peccatum Adae. Quarto praevidit illud. Quinto voluit remedium adhibere. Sexto elegit incarnationem vt optimam, & accommodatissimam medicinam contra peccatum. Et iuxta hunc ordinem voluit hoc bonum nisi occasione peccati, & hoc sensu dici potest occasio, vt Scotus loquitur, qui hoc infert tanquam inconueniens. Quod tamen in rigore nullum est, non enim dicitur occasio, quia in se non fit maximum bonum, & per se amabile etiam occasione peccati: sed quia Deus noluit illud bonum, nisi oblata tali occasione, quod pro libertate sua facere optime potuit, vt de aliis operibus & mysteriis gratiae facile credi potest, vt de mysterio Eucharistiae, & similibus.

Secunda sententia a firmat, Christum Dominum fuisse praedestinatum, seu electum ante praescientiam originalis peccati, atque adeo voluntatem incarnationis antecessisse voluntatem permittendi peccatum Adae. Ita tenet Alexan. Alenf. 3. part. quaestio. 2. membr. 13. Albert. in 3. distinct. 10. artic. 4. Scotus dist. 7. quaestio. 3. dist. 19. §. In ista quaestione. Ac fere alij qui sentiunt, etiam si homo non peccasset, incarnationis mysterium fuisse futurum. Fundamentum huius sententiae est, quia existimat Deum non voluisse primo incarnationem ob remedium peccati, seu oblata occasione peccati, sed propter se ipsam, seu quia per se est apertissimum opus ad communicandam & manifestandam diuinam bonitatem, quod fundamentum infra latius tractabimus. Modus autem explicandi hanc sententiam non est idem apud omnes. Scotus enim in tertio distinct. 19. & distinct. 32. quaest. vnica artic. 3. post. actum scientiae simplicis intelligentiae, primum actum liberum

Fr. Suarez, Tom. 1.

voluntatis diuinae videtur ponere electionem praedestinatorum, quam dicit fuisse ante praescientiam originalis peccati. In secundo signo dicit Deum praevidisse peccatum, in tertio ordinasse redemptionem, Christum autem ponit primum praedestinatum in primo signo cum ceteris. Alij vero vt Catherinus primam voluntatem Dei dicunt fuisse communicare sese creaturis, & in secundo signo elegisse incarnationis opus, & tertio propter Christum voluisse creare reliqua omnia, & inter alia ipsos homines, & dare illis originalem iustitiam. Quarto voluit permittere peccatum. Quinto praevidit illud. Sexto voluit redemptionem per Christum. Alij denique existimant Deum in primo signo suae liberae voluntatis voluisse se perfectum & communicare condendo vniuersum quoddam constans ex omnibus gradibus, & ordinibus rerum, naturae, & gratiae, & vnionis hypostaticae: ita tamē, vt esset connexio, & ordo inter res omnes, ita vt inferiora superioribus ministrarent: superiora vero inferioribus praesentent: & ita in hoc primo signo voluit Christum tanquam caput totius vniuersi. Secundo ad exequendam hanc intentionem voluit (vt alia omittam) producere humanum genus in Adamo, & illi conferre iustitiam, &c. Tertio voluit permittere peccatum. Quarto praesciuit. Quinto ordinauit redemptionem per Christum. Et inter hunc ac praecedentem modum forte res concepta eadem est, solum est diuersitas in modo illam explicandi. Quid autem eligendum sit, dicemus inferius.

Inter has sententias duae aliae veluti mediae exco- gitari possunt. Tertia itaque sit, voluntatem incarnationis posse comparari, vel ad voluntatem permittendi peccatum Adae, vel ad praescientiam eiusdem peccati. Si voluntas ad voluntatem comparetur iuxta opinionem hanc, non est vna altera prior, sed omnino simul, quamquam mysterium incarnationis fuerit praedestinatum per primam illam voluntatem qua voluit Deus perfectum vniuersum condere, in quo conuenit haec sententia cum praecedenti. Ratio vero huius partis est, quia supposita praescientia simplicis intelligentiae supra explicata, qua Deus cognouit vt possibilia, creationem Angelorum & hominum, mysteria gratiae & vnionis hypostaticae, & permissionem peccati, &c. Non est necesse intelligere Deum prius vnū voluisse quā aliud, sed vnica simplicissima voluntate haec omnia voluisse, quatenus ex eis totum vniuersum quasi vnum quid absolutum & perfectum coagmentatur. Confirmari hoc potest & explicari, quia voluntas incarnationis, & voluntas permittendi peccatum, non sunt ita inter se connexae, vt vna aliam supponat, vel ab illa supponatur: neutra enim est causa, vel ratio alterius, quia nec voluntas incarnationis propter peccatum est, vt haec sententia supponit, nec voluntas permittendi peccatum propter incarnationem, vt per se notum videtur, neutra ergo est prior alia. At vero si illa voluntas ad praescientiam peccati comparetur, haec considerari potest dupliciter, primo per modum scientiae visionis, quae subsequitur voluntatem & sic est posterior, vt per se constat, vel per modum simplicis intelligentiae, per quam cognoscuntur futura, vel sub conditione modo supra explicato, vel absolute, si ipsamet diuina voluntas libera praesciri etiam intelligatur per modum futurae, vt superius etiam explicatum est, & sic antecedit praescientia voluntatem, ex quibus satis etiam constat huius sententiae fundamentum.

Quarta sententia est, mysterium vnionis hypostaticae fuisse praordinatum à Deo in illo primo signo, quo se voluit extra communicare; quia illud decretum fuit perfectum, & ideo comprehendit omnes gradus & ordines rerum: in quibus supremū locū tenet vnio hypostatica, per quam fit summa diuinæ bonitatis communicatio. Addit tamen haec opinio, mysteriū incarnationis vt sic non fuisse in illo

M 3 signo

Ordo signorum praedestinatorum in hac opinione.

Secunda opinio.

Alenf. Albert. Scotus.

signo præordinatum, sed in alio posteriori signo post præsum originale peccatum: nam vnio hypostatica per se abstrahit, & à persona Verbi & à natura humana, quam incarnatio, vt hoc nomine significatur, includit: vnde hypostatica vnio secundum se prior est, quam incarnatio, & independens ab illa, & per se sufficiens ad completam Dei communicationem, quæ in primo illo signo intenta est: in illo ergo tantum fuit decretum, vt Deus assumeret intellectualem naturam, abstrahendo ab hac vel illa persona, & vna aut pluribus, & à natura humana vel angelica, in inferioribus enim non erat decentia, vt in eis hæc vnio fieret. Et hoc est fundamentum huius sententiae, scilicet quia motuum, ob quod Deus in illo primo signo potuit discernere seu despicere hoc mysterium, non petebat hanc incarnationem, sed solū vnionem hypostaticam, vt explicata est. Aliunde vero omnia motiua & rationes, ob quas Deus voluit hanc vnionem hypostaticam in hac natura, & in hac persona potius quam in aliis, sumpta sunt ex occasione peccati, & ex remedio eius: ergo voluntas incarnationis, quoad hanc determinationem non antecessit, sed subsequuta est, præscientiam peccati. Sicut iuxta Scoti sententiam, quamvis incarnatio quoad substantiam præordinata sit in primo signo ante præscientiam originalis peccati, quoad passibilitatem vero definita est in posteriori signo post præscientiam eiusdem peccati: quia tota occasio & ratio passibilitatis orta est ex peccato: sic ergo loquitur hæc opinio non tantum de passibilitate, sed etiam de determinata ratione vnionis hypostaticæ quoad talem naturam & talem personam. Ex quo inferitur primo iuxta hanc sententiam Deum quidem primo ac per se voluisse, vt Verbum fieret homo propter redemptionem hominum, quod tamen Deus assumeret naturam intellectualem vt sic, nō primo fuisse volitum à Deo propter redemptionem, sed per se propter complementum vniuersi. Atque Filium Dei venisse propter nos, & propter nostram salutem, & similiter factum esse hominem propter nos, Deū tamen neque venisse propter nos, neque assumptum esse intellectualem naturam vt sic propter nos. Secundo infert hæc opinio, Deum in volenda vnione hypostatica nullum specialem amorem ad homines ostendisse, magis quam ad angelos, atque adeo primū decretum de vnione hypostatica faciēda, nullo modo fuisse ortum ex speciali hominum amore, vel (vt proprius loquar) non fuisse specialem hominum amorem, sed hunc habuisse tantum locum in posteriori voluntate, qua voluit Deus illam vnionem fieri in tali persona & natura ex illo speciali amore, quē ad homines iam lapsos habuit, cum voluit illos redimere. Tercio deniq; infert hæc opinio, quod si homo non peccasset, ex vi præsentis decreti, Deus quidem alieni naturæ intellectuali hypostaticæ vniretur, Verbum tamen non incarnaretur ex vi præsentis decreti. Sed oporteret aliud decretū habere Deū circa modum, quo hypostatica vnio tunc esset perficienda. Quæ tres illationes pertinent quidem ad sequentes sectiones, quartam, scilicet & quintam: hic autem breuiter tactæ sunt, ne oporteat sententiam hanc per partes referre & examinare, quam non inuenio in antiquis autoribus, sed à quodam recentiorum excogitata esse videtur.

In hac questione vnum est, quod ad rem maximè pertinere videtur, scilicet, an hoc mysterium fuerit intentum à Deo in prima voluntate, qua voluit vniuersum perfectum condere, sicut creatio angelorum & hominum, & iustificatio, & æterna beatitudo per se intenta fuit: an vero solum quasi per accedens post permittum, & prauisum peccatum, & ex huius decisione pendens alia, quæ postea tractabuntur.

Dico ergo primo, Deum primaria intentione, & prima voluntate qua voluit se creaturis communi-

care, voluisse mysterium incarnationis, & Christum Dominum Deum simul & hominem, vt esset caput & finis omnium diuinorum operum sub ipso Deo. Hanc conclusionem præter autores citatos docuit elegantissime Rupertus Abbas, libro 3. de gloria & honore Filij hominis in Mart. & lib. 13. de gloria Trinitatis, & processione Spiritus Sancti, capite vigesimo, vbi inter alia inquit. Religiose dicendum, reuerenterque est audiendum, quia propter hunc hominem gloria & honore coronandum DEVS omnia creauit. Et infra. Rectius dicitur non hominem propter Angelos, sed propter quendam hominem Angelos quoque factos esse, & cetera omnia. Et hoc confirmat testimonium Prouerbiorum, octauo & ad Hebræos, secundo. Eandem opinionem sequitur Cyril. libro quinto, Thesau. c. 8. Et pro eadem referri potest Irenæus libro 3. c. 33. & August. lib. 1. de nup. cap. 21, quorum patrum verba, & sententias insequentibus dubiis commodius tractabimus; & ex aliis patribus hoc ipsum confirmabimus. Refert etiam Galatin. lib. 7. de Arcanis c. 1. & 4. esse communem traditionem Hebræorum DEVM propter maiorem Messiae omnia creasse. Ac propterea Isaia 4. vocari germen, & Psalm. 67. vocari fructum terræ, quia sicut hæc sunt quasi finis, & pulchritudo arboris, ita Messias totius vniuersi. Et quamquam in scriptura non habeatur expresse, potest tamen magna cum probabilitate colligi primo ex veteri testamento, Prouerb. octauo. Dominus posuit me in initio viarum suarum. Vel, vt septuaginta transtulerunt, Dominus creauit me initium viarum suarum. Hæc enim verba de sapientia incarnata exponunt fere omnes antiqui patres Græci & Latini. Clemens Romanus lib. 5. constit. Apostolic. cap. 19. & manus. Concil. Hispalen. II. cap. 13. Iustinianus Imperator in edicto fidei ad Ioan. 2. vbi in eandem sententiam citat Basilium, qui eam habet libr. 4. contra Eunomium, & eandem habet Athanasius sermo. 3. contra Arianos. Et in expositione fidei. Gregor. Nazianzen orat. 36. circa principium. Cæsarius dialogo II. & Gregor. Nyssenus libro de fide ad Simplicium. Et Cyril. Alexandrinus lib. 5. Thesau. cap. 4. & 8. qui expresse inquit: Querendum est quis est qui dixit. Dominus creauit me, & respondet Christus iam homo factus. Idem Chrysostomus serm. de Sancta Trinit. & Damascenus lib. 4. cap. 19. vbi dicit quædam dici in Scriptura de Christo ante humanitatem assumptam variandi modo, interdum vt futura, interdum vero vt præterita, vt est illud: Dominus creauit me: Et illud, Propterea vnixit se Deus Deum suum. Vbi aperte sentit verumque esse dictum ratione humanitatis. Idem docet Hieronym. lib. 2. in Mich. in principio, & super ad Ephes. 1. August. serm. 58. de verbis Domini, & lib. 1. de Trinit. cap. Secundum formam, inquit, Dei ante omnes colles genui me, secundum formam serui Dominus creauit me initium viarum suarum. Idem Hilarius 12. de Trinit. & Ambros. 1. de fide, cap. 7. & Fulgentius lib. ad obiectiones Ariano. in responsione ad tertium. Epiphanius.

Denique Epiphanius in Ancorato, & hæref. 69. dicit, hanc esse expositionem magnorum Patrum, neque esse reiiciendam. Cum enim Ariani abuterentur hoc testimonio, vt probarent Filium Dei esse creaturam, Sancti respondebant illud fuisse dictum ratione humanitatis, secundum quam interdum creatus dicitur, vt notauit Idatus Clarus, libro contra Vatiman. Arian. tom. 5. Bibl. sanct. ex illo ad Ephes. 4. Induite nouum hominem, qui secundum Deum creatus est. Et ad Hebr. 4. Qui fidelis est ei, qui creauit illū. Et quamquam vulgata non habeat Verbum, creauit, sed possedit. Et Hieronymus supra, & in epistola 139. ad Cyprianum in tomo 3. ita proprius ex Hebræo verti docet: non tamen refert, quia etiam dicitur Deus possidere ea quæ creat, imo illorum propriis. Sime dicitur esse dominus, & ita ad hoc ipsum ponderauit Ambrosius verbum illud: Dominus possedit me. Ambros.

Si e-

Corollaria
huius senten-
tiæ.

Cyrl.
Irenæ.
August.

Galatin.

Isai 4.
Psalm. 67.

Prouerb. 8.

Clemens Rom.

Concil. Hispalen.

Justinian.

Basil.

Athanas.

Greg. Nazian.

Cæsarius.

Greg. Nyss.

Cyrl. Alex.

Chrysost.

Damascen.

Hilarius.

Ambros.

Fulgent.

Epiphanius.

Idat. Clar.

Ephes. 4.

Hebr. 4.

Hieronym.

Cyprian.

Ambros.

Fulgent.

Epiphanius.

Idat. Clar.

Ephes. 4.

Hebr. 4.

Hieronym.

Cyprian.

Ambros.

Fulgent.

Epiphanius.

Idat. Clar.

Ephes. 4.

Hebr. 4.

Hieronym.

Cyprian.

Ambros.

Fulgent.

Epiphanius.

Idat. Clar.

Ephes. 4.

Hebr. 4.

Hieronym.

Cyprian.

Ambros.

Fulgent.

Epiphanius.

Idat. Clar.

Ephes. 4.

Hebr. 4.

Hieronym.

Cyprian.

Ambros.

Fulgent.

Epiphanius.

Idat. Clar.

Ephes. 4.

Hebr. 4.

Hieronym.

Cyprian.

Ambros.

Fulgent.

Epiphanius.

Si enim filius, ut Deus loqueretur, non dominum vocaret sed patrem. Dicitur ergo Christus in quantum homo conditus ab æterno, *In initio viarum Dei*, non secundum rem, sed secundum propositum, & intentionem Dei, nec solum significatur utique fuisse æterno Dei consilio conditum: hoc enim commune est omnibus rebus quæ in tempore creantur, sed singulari quodam modo, nimirum quia in ipsa mente Dei primatum habuit, & conditus est, *In initio viarum Dei*, Quod inferius illis verbis declaratur, *Ab æterno ordinatus sum, & ex antiquis antequam terra fieret*. Voluit enim sapiens eo loco laudare hanc sapientiam incarnatam ab antiquitate & origine, & quia in re non prius producta est secundum humanitatem, quam aliz res creatæ fuerint: ideo illam considerat in æterno Dei consilio, in quo antequam quidquam factum esset, ipsa fuit initium viarum Dei. Verum Dei nonnullos ex citatis patribus, viarum nomine opera redemptionis intelligere, sed (ut rectius Achanasius intellexit) viarum nomine Dei opera intelliguntur, sicut enim via vestigiis efficitur, ita Dei effectus vestigia Dei & viæ quædam sunt, quæ ad ipsum nos ducunt, & ideo Psal. 144 dicitur, *Iustus dominus in omnibus viis suis*. Et statim exponitur, *Et iustus in omnibus operibus suis*. Et Psalmo. 24. *Vniuersa via Domini dicuntur misericordia & veritas*. Quia in omnibus Dei operibus hæc virtutes potissimum relucunt. Et ideo Sapiens quasi explicans has vias subdit, *Antequam quidquam faceret à principio, & antequam terra fieret*. Et cum hac expositione concordat similis locus Eccles. 24. *Ab initio & ante secula creatus sum, & c.* Vbi post similia verba tandem concludit, *Posui David puero suo, excitare regem ex ipso fortissimum, & in throno honoris sedentem in sempiternum*. Quæ verba de solo Christo intelligi possunt, de quo Isa. 2. dicitur, *Super regnum David, & super solium eius sedebit vique in sempiternum*. Cetera ergo de Christo accommodatissime intelliguntur. Et quamquam non negem posse habere hæc testimonia alias expositiones libere consentaneas: non est autem, cur hæc reiiciatur, quæ & licet quadrat, & ab antiquis patribus indicata est.

Secundo probatur ex nouo testamento, præsertim ex Paulo ad Coloss. ubi de Christo homine Deo promiscue loquitur, & ut Deum vocat illum *Imaginem Dei inuisibilem*, Vt hominem vero, vocat *Primogenitum omnis creaturæ*. Ita enim intellexit verbum illud Concilium Sardicense epistola ad omnes fideles, & sumitur ex Concil. Ephes. tomo. 1. cap. 4. & 5. & tom. 4. cap. 26. ubi Christus dicitur vnigenitus, ut Deus, primogenitus, ut homo. Quæ expositionem habent eo loco Glossæ, Anselmus, & Hieronymus, qui dicit vocari Christum primogenitum, non tempore sed honore. Et Chrysostomus homil. 15. circa id ad Rom. 8. *Ut sit ipse primogenitus in multis fratribus*, Hæc, inquit, ita capias ut de dispensatione illius dicta esse intelligas: nam secundum diuinitatem vnigenitus est, per humanitatem autem frater noster effectus est. Vt loquitur Nazian. oratio. 43. post medium. Et ideo Augustinus contra epistolam fundamenti, capit. 27. dicit, *imperite & impie quæri fratres Christo, nisi secundum quod homo apparere dignatus est*. Rationem autem, propter quam Christum ut homo est primogenitus omnis creaturæ, subdit Paulus citato loco ad Coloss. 1. dicens: *Quoniam in ipso condita sunt vniuersa, & ipse est ante omnes, & omnia in ipso consistunt, & ipse est caput corporis Ecclesiæ*. Ac denique concludit, *Ut sit ipse in omnibus primatum tenens*. Vbi (ut Chrysostomus, & alij intelligunt) plane loquitur de Christo ut homine, nam ut sic est caput ecclesiæ, & primogenitus ex mortuis, ut ibidem dicitur: ergo ut sic primatum in omnibus habet etiam in æterno concilio & mente DEI. Ac denique in eo etiam, ut homine condita sunt vniuersa. Ex quo verbo su-

mitur noua confirmatio, nam Christus ut Deus homo, est finis, propter quem, & in cuius honorem Deus omnia creauit, hoc enim significat verbum illud. *In quo condita sunt vniuersa*. Et eodem modo dicitur ad Heb. 2. Christum esse eum propter quem omnia, ut supra notauit Rupert. & ibidem exponit Anselm. 1. Cor. 1. Et idem sumitur ex verbo illo 1. ad Corinth. 3. ubi Paulus ad iustos & prædestinatos loquens inquit: *Omnia vestra sunt, vos autem Christi, Christus vero Dei*. Dicuntur autem omnia esse electorum in ratione finis, quia propter eos omnia creata sunt, ut salutem & gloriam consequantur.

Eadem ergo ratione tam ipsi prædestinati, quam omnia alia, Christi esse dicuntur, propter quem tantum propter finem proximum creata sunt omnia. Et ideo ad Hebr. 1. Christus dicitur *constitutus hæres vniuersorum*, quod de Christo ut homine necessario intelligendum est, nam, ut Deus, non est hæres, sed natura sua dominus. Vnde etiam quod subditur, *per quem fecit & secula*, eidem homini Christo, per quem Pater nobis locutus est, attribui videtur. Et ita Chrys. hom. 71. in Ioan. dicit omnia operari Patrem propter gloriam filij, & inferius tam hic quam quæst. 24. ostendimus, Christum esse causam finalem nostræ prædestinationis. Ex quibus idonea satis ratio conficitur, quia finis est, qui primo cadit in voluntatem operantis, si ergo Christus est, finis operum Dei, sane per primariam voluntatem amatus ac intentus fuit interea quæ ad extra Deus voluit operari. Et simile argumentum sumi potest ex ratione causæ exemplaris, quod statim commodius explicabimus.

Tertio probari potest hæc conclusio ex ipsis effectibus Dei, considerato in eis optimo & sapientissimo providentiæ modo. Supponimus enim ex supra dictis, ante omnem liberam voluntatem esse in Deo scientiam per quam cognoscit, quid vnaquæque causa tam necessaria quam libera operatura est; si in hoc vel illo statu cum hac vel illa conditione creetur. Vnde fit ante voluntatem incarnationis vel creationis, vel permissionis peccati, præsciuisse Deum, si creasset mundum, Angelos & homines cum tali gratia, & c. & permitteret peccatum, futurum fuisse, ut totum genus humanum in primo homine laboraret, sibi que offerendam esse occasionem ut optimo modo sapientiam bonitatem, misericordiam, & iustitiam denique patefaceret. Iam ergo constituta in Deo scientia hac optime intelligitur, potius illam, primum omnium intendere non solum vniuersi creationem secundum esse naturæ gratiæ & gloriæ in hominibus & angelis: verum etiam secundum esse vnionis hypostaticæ in Christi humanitate, quamquam in re ipsa esset executurus hoc mysterium post oblatam occasionem peccati, quod totum est evidens supposita dicta præscientia, quoniam ordo intentionis antecedit ordinem executionis, ut supra declaratum est. Ergo intelligendum est Deum voluisse hoc mysterium, primo quia hoc modo conciliantur optime omnes scripturæ. Quædam enim significant Christum esse primo dilectum, & amatum tanquam finem omnium operum Dei. Aliæ vero indicant Verbum sumptisse carnem oblata occasione peccati: hæc autem optime consonant, si priores ordinem intentionis, posteriores vero executionis explicuissent intelligantur, id est, si intelligamus in prioribus locis præcise declarari amorē Dei ad Christum, & intentionem eius per modum finis aliarum rerum, in aliis vero locis explicari adæquatam decretum diuinæ voluntatis, etiam ut extenditur ad modum admirabilem exequendi tale mysterium. Secundo hoc ita explicatur, nam qui prudentissime operatur, non solum ex præscientia, sed etiam ex præuia intentione finis operatur: sed videmus in re ipsa oblata occasione peccati dedif-

se Christum in remedium eius, ergo intelligendum est Deum non voluisse hoc mysterium solum, quia occasio peccati oblata est & praecognita, sed potius est contrarium, ideo permisisse peccatum, ut ex illo occasione sumeret optimo modo se communicandi hominibus, ergo iam praedestinaret & voluerat hoc mysterium, & ex intentione illius voluit permittere peccatum. Exemplum sumere possumus ex scriptura; cum Deus Ioseph constituit Principem Aegypti, utendo ad hoc bonum mala voluntate fratrum eius, qui eum vendiderunt. Non est enim existimandum Deum solum post praesum illud peccatum futurum voluisse Ioseph fieri principem Aegypti, sed est contrarium potius, quia statuerat Deus eum facere principem Aegypti, ideo voluit permittere peccatum, & illo malo bene uti ad suum finem consequendum: est enim haec multo altior ratio providentiae, & magis digna Deo. Quam in peccatis crucifigentium Christum, & interficientium martyres, & aliis similibus videre licet. Et hoc sensu docet frequenter Augustinus, Deum non permittere peccata nisi ut eis bona eliciat, ut patet in Enchir. ca. 96, & alias. Tertio potest hoc aliter explicari: quia videmus totius universi creationem, dispositionem, & gubernationem ad hoc tendere, ut numerus praedestinatorum impleatur, & tandem omnia terminentur stabili regno beatitudinis perpetuo duraturo ex hominibus & Angelis composito, quorum princeps & caput sit Christus, ergo optimo & prudentissimo ordine intelligimus primam voluntatem & intentionem suam posuisse Deum in hoc felicissimo regno praedestinatorum, & propter illud prius fundandum, deinde paulatim augendum, ac tandem consummandum. voluisse conferre prius gratiam & iustitiam, deinde permittere peccatum, postea dare remedium, ac denique applicare illud his quibus erit efficaciter conferendum. Consequenter patet ex illo principio, quod in prudentiori modo operandi executio respondet intentioni. Et quae sunt postrema in executione, praesertim si sint per se amabilia, & in ipsa executione principaliter intentata (quod dico ut poenas damnatorum excludam) intentione priora sunt. Et confirmari potest, nam propter similem rationem docent cum Augustino ferre omnes Theologi, electionem praedestinatorum ad gloriam esse priorem ipsa praedestinatione seu ratione mediorum, adeo ut permissio peccati, quae aliquo modo confert ad executionem illius electionis, hac ratione censeatur posterior illa & effectus eius. Et propter eandem rationem proportionaliter applicatam, supposita supra dicta scientia conditionata futurorum contingentium probabilioris mixtissimo communem sententiam Theologorum asserentium electionem hominum praedestinatorum antecessisse permissionem originalis peccati, quam licet D. Thom. nunquam clare docuerit, in eam tamen magis inclinare videtur. i. p. q. 23. art. 3. 4. & 5. & clarius. q. 6. de verit. art. 2. ad 9. Et ratio est clara ex dictis, quia permittendo peccatum originale, veluti parabatur via, ut tales homines saluarentur infalibiliter supposita dicta providentia & praescientia Dei, ergo signum est totum hoc cecidisse sub dictam electionem hominum saluandorum, & fuisse effectum eius, haec est enim quaedam ratio altior providentiae. Et saltem de Adamo non videtur probabiliter negari posse, quin electio eius ad gloriam antecesserit permissionem peccati eius, imo & voluntatem dandi illi gratiam & iustitiam in qua creatus est, nam in re ipsa haec omnia fuerunt media per quae consecutura est salutem, ergo omnia fuerunt media praedestinationis, & electionis, in aliis autem praedestinis omnibus, omnia media similia sunt effectus electionis eorum, cur ergo non multo magis idem erit in primo homine quem Deus creabat, ut totius humani generis parens existeret? Ac denique

A de Angelis sanctis dubitari non potest, quin fuerint electi ante permissionem alicuius peccati, & fortasse permissionem peccati in malis Angelis fuisse effectum electionis bonorum, quatenus malorum peccatum, fuit bonis occasio maioris meriti & gloriae: quod totum credendum est cecidisse sub intentionem Dei, quia est altior ratio providentiae, & magis consentanea sapientiae, eius: ergo multo magis idem sentiendum est de Christi Dei & hominis electione seu praedestinatione: tum quia etiam per peccati permissionem veluti parata fuit via, ut efficax Christi electio ad effectum perduceretur, tum etiam quia non est, cur credamus, Deum in prima illa voluntate, qua aeterno suo consilio statuit de regno beatitudinis fundando, de membris prius decreverit quam de capite, tum denique quia ipsa rerum executio ostendit priorem intentionem, in Deo maxime, qui prudentissimo modo operatur. Videbimus autem omnes effectus gratiae DEI, ipsam etiam permissionem peccati redundare in gloriam Christi, ergo signum est hanc fuisse primo intentionem.

Et ex hoc discursu sumitur nova confirmatio, quae potest esse quarta probatio conclusionis, quia Christus Dominus causa exemplaris & finalis est praedestinationis & electionis aliorum, sed electio hominum, & praedestinatio intelligitur antecedere permissionem peccati, & per se pertinere ad eam voluntatem, qua Deus voluit seipsum hominibus communicare, ergo multo magis electio & praedestinatio Christi ad eandem voluntatem pertinet, & in ea primum locum obtinet, itaque causa ceterorum. Maiorem quoque utramque partem docet D. Thom. infra q. 24. ar. 3. & 4. & sumitur ex illo ad Roman. 8. Quos praescivit, & praedestinavit conformes fieri imaginis Filij sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus: quanquam enim D. Thomas, Adamus, & alij locum hunc de filio ut Deo interpretentur, quoniam filij adoptivi naturalem filium imitari debent, & ad illius similitudinem conformari: tamen de Christo ut homine exponunt Chrysostomus, Hieronimus, Anselmus, ac fere alij Graeci & Latini, quoniam (ut dictum est) Christus non dicitur proprie primogenitus in multis fratribus: ut Deus, sed ut homo. Senti ergo Pauli est omnes praedestinos electos esse, ut sint Christo homini conformes in gloria, ut ipse sit tanquam prima mensura ceterorum. Vnde Orig. lib. 7. super ad Rom. per imaginem filij, animam Christi intelligi, quae speciali ratione imago filij dicitur, quia eum in se integre suscepit, illumque perfectissime refert. Ad hanc ergo imaginem dicit debere alios conformari iuxta illud. 1. Cor. 15. Sicut portavimus imaginem terreni, portemus & imaginem celestis. Et de gloria corporis dicitur ad Phil. 3. Reformabit corpus humilitatis nostrae configuratum corpori claritatis suae. Nec vero dici potest praedestinos fuisse electos, ut sint Christo conformes in gloria, solum, quia in re ipsa huiusmodi conformitatem habituri sint, & non, quia talis conformitas fuerit per se intenta in prima eorum electione: hoc enim modo etiam possent dici praedestinos conformes in gloria angelo, vel B. Virgini, at vero Paulus aliquam specialem dignitatem Christi voluit illis verbis explicare, nimirum quod sicut est primum principium in genere gratiae, ita est etiam primum exemplar, & metrum ceterorum, non quia indigeret Deus exemplari veluti extrinseco, quo in sua actione dirigeretur, sed quia ex parte obiectorum voluit unum esse primum ad cuius similitudinem alia formarentur. Imo non desunt qui existiment, etiam in ipso esse naturali Christum ut hominem esse exemplar ceterorum hominum, ita exponentes illud Gen. 1. Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram. Quod indicavit Tertullianus lib. adversus Praxeam. cap. 12. & lib. de Resur-

Christus causa exemplaris praedestinationis aliorum.

D. Thom. Rom. 8.

Chrysostomus, Hieronimus, Anselmus.

Origenes.

1. Cor. 15.

Philip. 3.

Tertullianus.

Electio praedestinatorum ante permissionem peccati originalis.

D. Thom.

furr. carn. cap. 7. & significant Athanas. q. 89. ad Antioch. Cyril. lib. 1. cont. Julian. Orig. hom. 1. in Gene. Irenaeus lib. 1. con. haeres. c. 1. & lib. 4. c. 59. & alij quos refert Lypom. in Caten. & tractant late Eugub. in Cosmog. Oleast. & Cather. Genes. 1. Sed alij sunt veriores illius loci expositiones, quas iidem Patres attingunt, maxime Athanas. eodem lib. q. 88. Tertul. libr. de Baptif. c. 5. & lib. 2. cont. Marcion. ca. 6. Chrysof. Auguft. Eucher. & alij ibi, & laus differtur. 1. p. q. 23.

Christus fuit electus & praedestinatus
Altera vero pars de causa finali facile ex dictis constat, quidquid enim gratiae & gloriae hominibus collatum est, id totum in Christi gloriam & honorem refertur: sed quod est causa omnium effectuum praedestinationis est in eo genere causa praedestinationis & electionis, ut ex 1. p. q. 23. constat, ergo. Maior quoad iustificationem ipsam definita est in Trident. sess. 6. c. 7. & sub iustificatione omnes dispositiones ad primam vocationem comprehendit, ut constat ex contextu. vnde Ioan. 12. conuersionem gentium ad fidem Christus vocat glorificationem suam dicens: Venit hora ut glorificetur filius hominis, ut Auguft. tractat. 51. & 52. notauit, & hoc modo ait, *Glorificari Christum in membris suis*. Deinde quod ipsamet glorificatio electorum cedat in gloriam Christi, patet ex Ioan. 17. vbi Christus perens glorificationem suam, in hoc illam ponit, *Ut omne, inquit, quod dedisti ei, det illi vitam aeternam*. Quia hoc totum ad gloriam eius refertur, quod indicauit Cyril. lib. 1. in Ioan. capit. 15. Nec vero satisfacit quod prima sententia supra indicabat, verum quidem esse omnes effectus gratiae, qui sunt in nobis, referri in Christum tanquam in finem, hoc tamen non esse ex primaria intentione Dei, atque adeo neque ex prima ipsa electione praedicatorum: sed quasi ex secundaria & superaddita relatione post oblatam occasionem peccati: hoc enim in primis (ut supra dicebam) non est consentaneum perfectissimo modo, & rationi diuinae providentiae: deinde non consonat verbis Pauli Ephes. 1. dicentis, *Praedestinavit nos per Iesum Christum in ipso, vbi illae duae particulae, per, & in, diuersas habitudines causae indicant, scilicet meritariam & finalem*. Vnde paulo superius dixerat: *benedixit nos in omni benedictione spiritali in caelestibus in Christo, sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem*. Vbi significat propterea omnem benedictionem spiritualem per quam effectus gratiae significantur datam nobis esse in Christo, quia in eodem electi sumus quod etiam significatum est a Paulo illis verbis primae Corinth. tertio. *Omnia vestra sunt, vos autem Christi, Christus vero Dei*. Et illis ad Romanorum octauo. *Ut sit ipse primogenitus in multis fratribus*. Ibi enim utramque causalitatem coniunxit, exemplarem & finalem. Vbi Anselmus inquit, *Ut sit primogenitus, id est, primum habens in collegio sanctorum, & hereditatem patris iure suo obtinens, aliis fratribus distribuat*. Et eandem sententiam indicat Chrysofostomus homil. 66. & 71. in Ioan-nem.

Ad hanc vero rationem respondent alij, ex doctrina Aug. electionem & praedestinationem hominum factam esse post prauium originale peccatum, & ideo potuisse Christum esse exemplar & finem eius, quamuis non fuerit in illo primo signo, ut nos dicimus, praedestinatus. Sed primo contra hoc paulo superius ostendimus, electionem praedicatorum fuisse ante originalis prauium. Secundo saltem negari non potest, quin voluntas quasi generalis ordinandi homines ad beatitudinem supernaturalem, & gratiam & gloriam illis conferendi, originale peccatum antecesserit, & respectu etiam humani voluntatis, seu obiecti eius Christum habuisse rationem exemplaris & finis, cur enim dicemus alium finem, vel exemplar habuisse Deum, quando in particulari elegit praedestinos, quam cum homi-

nes omnes ad gloriam ordinauit? praesertim cum omnes etiam effectus, qui ab illa generali voluntate proueniunt, ut sunt illi qui sunt in reprobis, ad Christum, ut ad finem, & exemplar referantur. Tercio denique quia saltem de Adam, non potest verisimiliter negari, quin fuerit per se electus ante originale peccatum, ut supra ostensum est. Et hinc potest confirmari haec ratio, quia, ut supra diximus exponentes literam D. Thom. Adam etiam in statu innocentiae habuit gratiam per Christum, ergo necesse est intelligere etiam pro illo statu in Dei mente Christi electionem & praedestinationem antecessisse. Quod argumentum variis modis conatur diluere, qui contrarium opinantur, sed eos omitto: quia ex supradictis in praecedenti dubio faciliere iei-cuntur, & quia in sequentibus iterum occurrit occasio amplius vrgendi idem argumentum.

Dico secundo. In primo signo, & prima voluntate, qua Deus voluit vnionem hypostaticam, voluit illam determinate in tali persona, & in tali natura, scilicet, in Verbo & hac humanitate: Haec assertio est contra quartam sententiam super relatam, & est communis Theologorum, nam, licet differant in definiendo signo, & primo motiuo volendae incarnationis, nullus tamen eorum distinxit inter vnionem hypostaticam & incarnationem, neque inter illam confusam voluntatem & determinatam. Et probatur primo, quia omnia testimonia Scripturae sacrae, in quibus fundari potest haec excellentia praedestinationis Christi, loquuntur non tantum de vnione hypostatica in communi, sed de Verbo diuino, seu sapientia incarnata, ut patet ex Proue. 8. Eccl. 24. ad Rom. 8. & 1. ad Corinth. 3. ad Ephes. 1. & ad Coloss. 1. & ad Heb. 2. Cum ergo de diuinae providentiae modo, & de primo decreto diuinae voluntatis, potissimum sit ex Scriptura iudicandum, non potest probabili fundamento dici, Deum prius secundum rationem voluisse vnionem hypostaticam in ea abstractione quam incarnationem diuini Verbi. Secundo ille modus praedestinationis abstractae & confusae non potest conuenienter attribui diuinae voluntati, nam in primis imperfectionem intoluereditur, si in re ipsa aliquod habet fundamentum, quia talis modus voluntatis supponit in intellectu confusam cognitionem rationum vniuersalium. Dicitur non tribui Deo hunc modum voluntatis propter fundamentum quod in ipso habeat, sed propter nostrum modum concipiendi, & ut declarem in illa communicatione vnionis hypostaticae abstractae & praecise conceptae esse aliquod motiuum magis independens a peccato, quam sit in incarnatione proprie & in particulari sumpta, sicut dicere etiam solemus, prius secundum rationem voluisse Deum sese ad extra communicare, quam hanc vel illam creaturam in particulari producere; & prius voluisse voluntate antecedente omnes homines saluare, quam in particulari aliquem efficaciter elegerit. Sed hae responsio non satisfacit, repugnantiam enim inuoluit, quod illa voluntas confusa vere tribuatur Deo, & quod in re non habeat fundamentum, sed tantum in nostro modo concipiendi.

Aliud est enim, nos concipere diuina, & de illis loqui modo nostro, in quo potest esse aliqua proprietates, quae non est in re concepta; aliud vero est, obiectiue concipere in Deo, eique aliquid attribuire, quod in re non sit. Primum enim verum est, & non redit falsam conceptionem nostram; secundum vero non potest esse sine falsitate: quia conceptio non est conformis rei conceptae, quo sensu verum est illud commune axioma, vnumquodque debere concipi sicut est, ut vere concipiatur: ergo, quamuis nos confuse concipiamus ea, quae sunt in Deo, tamen non possumus ei vere tribuere voluntatem obiecti confusi, ut priorem etiam secundum rationem.

voli-

volitione obiecti particularis. Et consequenter non potest bene intelligi, Deus prius secundum rationem voluisse personam diuinam vniri hypostaticè, quam hanc personam incarnari autè conuerso prius voluisse intellectualem naturam assumere, quam humanitatem. Alioquin non prius secundum rationem voluisset humanitatem, in communi, quàm hanc humanitatem, priusque velle dare gratiam quam hanc gratiam, & sic de aliis similibus. Quamuis ergo hæc obiecta vniuersalia dicantur priora subsistendi consequentia, seu prioritate independentiæ, aut quia in eis reperitur abstractio præcisiua, non propterea existimandus est Deus prius versari circa vniuersalia, quam circa particularia, quia, cum prius omnia distinctissimè intelligat, non incipit velle etiam secundum rationem ab vniuersalibus & confusis, sed omnino distincte & in particulari vult, quidquid vult, & rationes vniuersales vult in ipsis particularibus, sicut etiam rationes communes cognoscit, distincte cognoscendo particularia, hic enim modus ad maiorem perfectionem spectat, tam in intellectu, quàm in voluntate.

In DEO voluntas con-
fusa non antecedit deter-
minatam.

Vnde in exemplo illo de voluntate se communicandi ad extra falsum est, prius ratione Deum habuisse illam voluntatem confusam, sed solum nos intelligere possumus, illam voluntatem esse priorem considerandi consequentia secundum præcisionem & abstractionem nostram, non vero, quod in aliquo signo rationis intelligatur Deus prius habere voluntatem illius obiecti confusi, quàm determinati. Quod potest exemplo humano declarari ac confirmari, quando enim homo intendit, dignitatem aliquam: seu cathedram, vel aliquid simile obtinere, ita in particulari determinando voluntatem suam ad hoc obiectum, ut nullum aliud simile intendat, tunc non potest verè dici, huiusmodi hominem prius secundum rem vel rationem intendisse dignitatem in communi, quam hanc in particulari, quia neque voluit vnquam illud obiectum confuse sumptum, neque prius voluntatem suam determinauit ad rationem illam communem, ex generalibus rationibus, & deinde speciales rationes excogitauit, propter quas ad hoc particulare obiectum voluntatem suam inclinauit, sed simul sibi proposuit motiuum. Volendi hoc particulare obiectum & rationem communem solum voluit ut in illo contractam, ita vero se habuit Deus in ea voluntate, qua sese voluit ad extra communicare, simul enim per scientiam simplicis intelligentiæ proposuit voluntati suæ omnes modos possibiles se se communicandi, distinctissimè & in particulari cognitos, & per primam determinationem liberam voluntatis suæ hunc modum communicationis voluit, quem executioni mandauit. Quapropter in huiusmodi determinatione libera non possumus distinguere duos actus etiam ratione distinctos, ita ut per vnum tendat Deus in obiectum confusum, & per alium in obiectum particulare, in quo est magna differentia inter hunc actum, & illum, quo Deus vult duo obiecta particularia distincta, scilicet finem & media, quem recte concipimus & partimur in duos ratione distinctos, & consequenter concipere possumus vnum ut priorem alio in aliquo signo rationis, quod in alio actu non recte concipitur, ut declaratum est, & pro tota hac materia diligenter est annotandum.

Et ex eadem doctrina declarandum est aliud exemplum quod adducebatur de electione hominum in communi vel in particulari, non enim est intelligendum prius secundum rationem ordinasse Deum ad gloriam homines in communi, & postea hos in particulari, vel prius efficaciter decreuisse ut aliqui saluarentur, postea vero in particulari nos elegisse, hic enim modus concipiendi diuinam voluntatem, tribuendo Deo huiusmodi actus ratione distinctos, neque est verus, neque in re habet fundamentum, ut

A declaratum est. Potius ergo dicendum est, Deum voluisse ordinare speciem humanam ad gloriam, in his indiuiduis, verbi gratia, in Adamo & posteritate eius, & similiter decreuisse efficaciter, ut aliqui saluarentur, non aliter, quam eligendo hos in particulari, & ita in nullo prioris rationis est confusio in illo obiecto, prout ad illud libere terminatur diuina voluntas, quamuis nos per terminos confusos & vniuersales illud explicemus. Vnde etiam notari potest alia differentia in prædicto exemplo, nam in illo esse posset aliquid fundamentum ex parte nostra ad ita loquendum, ibi enim est multitudo quædam obiectorum, quam nos vno communi & confuso termino comprehendimus, & ita nos concipimus illud commune obiectum ut prius, quia vniuersaliora sunt modo nostro concipiendi priora, saltem secundum esse essentia seu possibile, ac in presenti obiectum est vniuersum & singulare tam ex parte naturæ assumptæ, quam ex parte personæ vnite, nihil ergo est fundamentum, etiam ex parte nostra ad concipiendum illum ordinem.

Tercio argumentari possumus contra prædictam sententiam, quia falso supponit, omnes rationes seu motiua assumendi humanitatem potius, quàm aliam naturam, & volendi vnionem in Verbo diuino, potius, quam in alia persona, sumpta esse ex peccato, & præterea male inde colligit, prius esse prædefinitam vnionem hypostaticam ut sic, quam incarnationem. Prior pars constabit late inferius quæst. 3. art. 8. & disput. 12. sect. 1. ubi ex multis congruentiis, quas afferemus, ob quas persona Filij, potius quam alia, incarnata est, plures sumuntur ex proprietatibus Filij, & procedunt independentè à peccato, & in superioribus etiam similes rationes adduximus, ob quas humana natura, potius quam alia, assumpta est; ut verbi gratia, quod ipsa in se quodammodo continet omnem creaturam. Quocirca omnes discurfus supra facti ad ostendendum, Christum fuisse in primo signo prædefinitam, sumpti ex optimo modo prouidentia diuinæ, & ex dispositione rerum omnium in mente Dei, & ex causa exemplari & finalis, procedunt in particulari de Christo Deo homine, & non tantum in communi de Deo naturæ intellectu vnito, ergo non est necessarium præintelligere motiuum peccati, ut intelligamus rationem aliquam ob quam Deus prædefiniuerit in eo primo signo vnionem hypostaticam, non tantum in communi, sed etiam in tali persona & in tali natura. Posterior pars probatur, quia, licet ex parte rerum nulla esset ratio aut congruentia assumendi potius hanc naturam, quam aliam, Deus ex solo suo beneplacito potuisset, hanc naturam præ aliis eligere; absque alio ordine, & quasi progressu nostro modo intelligendi. Sicut voluit Deus, incarnationem perficere in hac numero humanitate potius quam in aliis, non quia intelligamus, prius Deum voluisse assumere humanitatem, deinde vero specialem congruentiam in hac humanitate, potius quam in aliis inuenisse, & ideo eam præ aliis elegisse, hoc enim falsum est, nulla enim ratio aut congruentia ex parte talis naturæ præcessit, sed ex solo diuino beneplacito præ aliis electa est, ut Augustinus dixit in libro de prædestin. Sanct. & inferius, quæstio. secunda videbimus. Vnde non prius voluit Deus humanitatem assumere, quam hanc humanitatem, licet non ex speciali motiuo, sed ex arbitrio suæ voluntatis, ita ergo, licet ante præscientiā peccati nulla ex parte obiecti præcessisset ratio ad assumendam potius naturam humanam, quam Angelicam, vel à persona Verbi magis quam Patris, vel Spiritus Sancti, nihilominus potuit Deus sola sua voluntate vtrumque statuere ac determinare, statim ac voluit vnionem hypostaticā efficere.

Atque ex hac ratione expeditum est fundamentum illius sententiæ, falsum enim assumit, & non recte

Non omnes rationes ob quas incarnatio facta est in persona Verbi, orta sunt ex hominis lapsu.

recte infertur: ut declaratum est. Exemplum autem A
quod ibi affertur de voluntate Incarnationis abso-
lute & in carne passibili, non est simile. Primo quia
dem, quia obiectum prioris voluntatis non est ab-
strahitum vel confusum, sed determinatum & di-
stinctum, nimirum, hæc unio in hac natura & in hac
persona, & cum his conditionibus, quæ per se & in-
trinsece conueniunt huic naturæ, seu per se inten-
duntur in illa per modum finis, & boni per se ac vl-
timate intenti, conditio autem illa carnis passibilis
pertinet potius ad ordinem executionis, & solum
per accidens conuenit occasione peccati. Vnde su-
mitur alia ratio differentie, quia conditio hæc car-
nis passibilis non est ex his bonis, quæ Deus per se e-
legit & voluit, sed potius pertinet ad mala pœnæ;
quæ non ex solo libero beneplacito, sed ex iusto
motu D E V S voluit, & ideo supponit necessario

præscientiam peccati. Tria vero corollaria, quæ
prædicta sententia inferebat, tam sunt falsa, quam
fundamentum, cui nituntur, & illo ablato, facile ru-
unt. Et re vera est parum consentaneum Scripturis
differentiam in hoc constituisse inter Deum & Ver-
bum, quod Verbum venerit propter nos & propter
redemptionem nostram, non tamen Deus, aut quod
in primo decreto unionis hypostaticæ non ostende-
rit Deus speciale amorem ad humanam naturam.
Talis enim distinctio, aut vltigium eius, nullum in
scripturis habet fundamentum, sed semper eodem
modo fit sermo de Incarnatione, & de hypostatica
unione seu assumptione carnis vel humanitatis,
imo nunquam aliis verbis fit mentio huius myste-
rij, nisi his, quæ habitudinem ad carnem seu huma-
nitatem inuoluunt: & pro eodem reputatur, quod
Verbum, vel Deus venerit ad homines redimendos
sanguine suo. Vnde sancti omnes supra citati eodem
modo loquuntur de Incarnatione Verbi, & unione
Dei, & specialiter Leo Papa vniuersalissimis termi-
nis vsus est, cum dixit. *Si homo in sua naturæ integritate
manifestaretur, creatura non fieret, non ergo
consequenter loquuntur, nec sensum Sanctorum aut
D. Thom. declarant, quin hæc realiter de Verbo, &
aliter de Deo loquuntur.*

Int. vult. Dico tertio. Licet Christus Dominus fuerit dile-
ctus seu prædestinatus in primo signo, & primo de-
creto liberæ voluntatis diuinæ, non tamē solus, sed
simul cum ipso fuerunt præordinatæ aliæ creaturæ,
quæ ad essentialē, & consummatam perfectionem
vniuersi pertinent, tam in ordine naturæ, quam gra-
tiæ. Explicatur prius hæc assertio, & deinde proba-
bitur. Dupliciter enim concipere possumus, Deum
voluisse Christum Deum hominem in illo primo
signo, quo se voluit ad extra communicare. Primo
ut nullum aliud obiectum creatum in illo decreto
fuerit comprehensum, ut sensisse videtur Catheri-
nus, & Lycherus in 3. distict. 7. quæst. 3. videtur in
hunc modum sententiam Scoti interpretari. Secun-
do, ut in illo primo decreto intelligantur etiam alia
comprehendi, cum quibus habet Christus aliquam
connexionem, non tam ex natura rei, quam ex in-
tentione Dei, ita omnia disponentis, ut per modum
integri obiecti voluerit hoc totum vniuersum con-
stans ex illo triplici ordine rerum, naturæ, gratiæ, &
unionis hypostaticæ, & similiter simul voluerit to-
tum beatitudinis & prædestinatorum regnum, cui-
us Christus est caput. Dicimus ergo, hanc Christi
prædestinationem non priori, sed hoc posteriori
modo esse intelligendam. Primo quidem, quia o-
mnia testimonia Scripturæ, & sanctorum quibus su-
pra ostendimus, Christum habuisse primum locum
in illo primo decreto diuinæ voluntatis, eundem
nobis proponunt ut principem & caput omnium,
& ut autorem salutis & gloriæ prædestinatorum, er-
go non fuit (ut ita dicam) solitarie prædestinatus &
electus, sed cum habitudine & connexionē ad res a-
lias.

Secundo, hic modus prædestinationis est magis
conformis diuinæ sapientiæ & bonitati, magis
que in CHRISTI gloriam cedit. Quod sic osten-
do, nam communicatio DEI ad extra per natu-
ram, gratiam, & unionem hypostaticam, comparari
potest ad DEV M, seu ad manifestationem diui-
næ gloriæ, tanquam medium ad finem, vel tan-
quam finis proximus actionum seu operum DEI.
Si priori modo concipiatur, quamuis incarnatio
sit opus, quo DEI sapientia & bonitas summè
manifestatur intensiue, ut sic dicam, tamen exten-
siue & adæquate magis manifestatur in toto vni-
uerso, illo triplici rerum ordine constante: ergo
hoc adæquatum medium elegit Deus in illo primo
signo iuxta perfectam rationem sapientiæ suæ ad
manifestandam gloriam suam, si autem posteriori
modo obiectum illud concipiatur, scilicet, tam per-
fectior & exactior erit intentio illius finis, si in ob-
iecto illo hæc omnia comprehendantur, nam, qui
perfecte & adæquate intendit aliquem finem, non
solum substantiam finis, ut sic dicam, sed etiam ac-
cidentia, & debitas circumstantias, nimirum tem-
pus, locum, modum & similia sub tali intentione
comprehendit. Sic ergo, licet Deus in illo signo vo-
luerit Christum ut finem aliarum rerum, tamen vo-
luit illum cum angelorum & hominum societate, &
imperio, & consequenter etiam voluit celestem lo-
cum, totumque vniuersum, in quo perpetuo regna-
ret, atque hac ratione totum hoc cedit in maiorem
Christi gloriam, magisque diuinam sapientiam de-
clarat.

Dices, quomodo ergo Christus dici potest pri-
mus prædestinatus, seu præordinatus ante omnem
creaturam. Responderi potest, Christum appel-
lari in eo ordine primū negative tantum, quia nul-
lus ante ipsum, non tamen positive, quia cum eo fu-
erunt simul alij prædestinati: & æque primo vo-
luit DEV S omnes illos tres modos communi-
candi se per naturam, gratiam, & unionem hy-
postaticam, quia omnes sunt per se amabiles, &
per se ac proxime ordiabiles ad manifestationem
diuinæ gloriæ. Addo deinde, CHRISTVM
fuisse primo prædestinatum prioritate finis, quam-
uis non sine connexionē cum rebus aliis, unde
cum dicimus simul cum CHRISTO fuisse res a-
lias in eo decreto comprehensas, illa particula si-
mul, excludit prioritatem in subsistendi consequen-
tia, & indicat connexionem aliarum rerum cum
CHRISTO non vero excludit prioritatem in ra-
tione finis. Sine causa enim aliqui negant DEV M
in illo primo decreto formaliter & expresse retulisse
omnia ad CHRISTVM, ut ad finem proximi-
um, sub DEO, cetera aut rerum omnium, sed
solum virtute & implicite: hoc enim neque ex parte
DEI est necessarium, aut rationi consentaneum,
quia perfectissime omnia habet præsentia, & omnia
ordinat ac disponit, & ideo non est illi necessaria
implicita ordinatio, cum simul possit explicite ac
formaliter id præstare. Neque etiam ex parte Chri-
sti, aut aliarum rerum, id est necessarium, nam licet
omnes potuerint immediate ad manifestatiōem
diuinæ gloriæ referri, tamen perfectius hoc fit cum
habitudine & ordinatione ipsarum rerum inter se.
Et maxime cum habitudine naturæ & gratiæ ad v-
nionem hypostaticam ut ad finem, quia cum ipsa met
diuina persona in ea communicatione unionis hy-
postaticæ intrinsece comprehendatur, illi debitum
est, ut cetera omnia ad illam ut ad finem referan-
tur. Neque illa duo repugnant, scilicet, CHRIS-
TV M esse primum in genere finis, & habere con-
nexionem cum aliis, nam ut supra dixi, prioritas ra-
tionis in genere causæ finalis, non semper infert prio-
ritatem in subsistendi consequentia. Atque hinc confir-
mari potest assertio posita, quia alias sequeretur, ex

Dicit.

Responsio.

Quomodo
Christus pri-
mus prædes-
tinatus in
primo signo.

vi

vi praesentis decreti, Verbum Dei fuisse incarnandum, etiam si vniuersum creandum non esset, neque homines vel angeli praedestinandi aut beatificandi: consequens autem est per se incredibile, & nullum habet fundamentum, melius ergo intelligimus Christum ita fuisse praedestinatum ut finem aliarum rerum, ut tamen sine illis non fuerit futurus ex vi talis decreti.

Obiectio.

Dices, haec connexio non est nisi inter finem & media necessaria: at vero res aliae, ut verbi gratia, angeli vel homines praedestinati non comparantur ad Christum ut media ad finem, sed potius se habent, ut partes eiusdem finis, quatenus constituunt vnum integrum regnum vel vniuersum. Item obijci potest, quia Christus ordinatur ad alia ut ad finem, scilicet, ut ea perficiat, vel glorificet, &c. ergo etiam alia potuerunt dici priora Christo in genere finis. Respondetur, sicut in humano corpore per se primo intenditur totum, & omnes partes ordinantur ad totum ut ad finem: & similiter partes ipse inter se secundum diuersas rationes & munera possunt ad inuicem ordinari, nihil enim obstat, quo minus hoc modo possint duo esse sibi inuicem fines secundum diuersos respectus vel rationes, ut supra etiam declaratum est: simpliciter tamen omnes partes corporis ad caput ut ad finem praecipuum ordinantur: ita dicendum est de toto vniuerso, in quo Christus Deus homo sub Deo est caput & finis praecipuus ceterarum rerum, quantum simul ad eas perficiendas ipse ordinetur. Vnde sub hac ratione res omnes, quatenus ad gloriam Christi ordinantur, media vocari possunt, quantum habitudo ad finem latius extendi possit, quam mediū proprie & in rigore sumptum: subiectum enim, quod sine fructu, ordinatur ad illud, non proprie ut medium sed ut recipiens finem formalem, & attingens finem obiectum: & similiter pars ordinatur ad totum, non proprie ut medium, sed ut componens ipsum finem: sic ergo omnia possunt dici ordinari ad Christum, non quia sint proprie media, sed quia omnia Christo inserviunt, & in eius gloriam & honorem cedunt; ipse vero ordinatur ad alia, ut ea perficiat potius, quam ut ab eis perficiatur; & ipsamet earundem rerum perfectio in eiusdem Christi gloriam tandem redundat; & ideo ipse est simpliciter primus in genere finis.

Alia obiectio.

Sed potest tandem obijci, quia ordo naturae est prior essentialiter, quam ordo gratiae, cum gratia naturam supponat, & uterque ob eandem causam est prior, quam vnio hypostatica: ergo non possunt haec omnia esse simul in illo primo signo rationis, quo voluit Deus se ad extra communicare. Pater consequentia, quia dictum est, per illam particulam, *simul*, excludi prioritatem in subsistendi consequentia, at vero in praesenti, ordo gratiae infert ordinem naturae, & non è conuerso, & similiter vnio hypostatica infert ordinem gratiae, & non è contrario. Quod si dicas hoc esse verum considerando hos rerum ordines secundum se, seu in esse possibili, non vero ut cadunt sub talem intentionem agentis, nec ut futuri ex vi talis diuini decreti: contra hoc est, quia etiam hoc modo gratia supponit naturam, non enim potest aliquid ordinari ad aliquem finem, quin supponatur, ut praexistens, vel praesolitum ante talem finem, sicut non potest intelligi, Deum aliquos homines eligere ad gloriam, nisi prius intelligatur praescire illos esse futuros, iuxta illud, *Quos praesciuit, hos praedestinauit.*

Responsio.

Respondetur, in primis, quod attinet ad ordinem gratiae, & vnionis hypostaticae, illum nullo modo hunc supponi, neque ex natura rei, neque ex intentione Dei agentis, neque in eodem subiecto, neque in diuersis, quin potius in eodem subiecto seu eadem natura vnio hypostatica supponitur gratiae

A sanctificanti, tam in ordine executionis, ut infra quod videbimus, quam in ordine intentionis, ut ex dictis constat, quia gratia data illi naturae ad vnionem hypostaticam ut ad finem ordinatur, ut sit veluti decus, & ornamentum eius, atque eadem ratione in diuersis subiectis ordo gratiae supponit etiam ordinem vnionis hypostaticae in genere finis, quia, ut dictum est, omnis gratia, tam angelorum, quam hominum ad Christum ut ad finem ordinatur, quantum in ordine executionis ordo gratiae in multis subiectis antecesserit vnionem hypostaticam, non solum tempore, sed etiam per modum dispositionis aut aliquis, meriti, ut videbimus quaestione sequente.

Quid vero attinet ad ordinem naturae, respectu eiusdem subiecti, vnio hypostatica supponit quidem naturalem entitatem humanitatis assumendam; respectu vero aliarum rerum esse naturae illarum, vel per accidens se habet ad hypostaticam vnionem humanitatis, vel ad summum, requiri potest, ut ab eis talis humanitas aliquo modo causetur. Sed nihil horum obstat sententiae a nobis propositae, quia ex eis ad summum, sequitur, in eodem primo signo, in quo fuit praedestinata incarnatio, fuisse etiam praedestinatum creationem vel productionem animae, seu humanitatis assumendam; & similiter fuisse simul praedeterminatos ordines naturae & gratiae, tam in Christi humanitate, quam in rebus aliis, praesertim quatenus cum hoc mysterio habent connexionem; non tamen est necesse, ut praedestinatio, aut praescientia ordinis naturae antecesserit praedestinationem huius mysterii, sed satis est, quod in vna praedestinatione habeant connexionem, ita ut sub eam altera cadat ut finis, qui, seu cuius gratia, altera ut finis cui, seu ut subiectum quod ordinatur ad finem, aut alium similem modum connexionis habeant. Atque hinc fit ut praescientia talis rei ut futurae ad illam praedestinationem non supponatur, sed potius consequatur. Vnde cum dicitur, non posse aliquid ordinari ad aliquem finem, vel ad aliquod bonum, nisi supponatur vel praeficiatur existens, si intelligatur de existentia possibili verum est, sed non ad rem; si vero intelligatur de existentia ut futura est falsum, quia satis est, quod ipsamet existentia subiecti simul ad talem finem ordinetur, quod quoad hoc habet eum illo necessariam connexionem in intentione agentis, imo habet quandam rationem finis, cui formalis & obiectiuus finis intenditur, quod idem est ac esse subiectum ordinatum ad finem obtinendum seu illo fruendum. Quocirca maiorem connexionem habet subiectum cum fine assequendo, respectu intentionis agentis, habeat cum mediis, per quae acquirendus est, quia finis non intenditur, nisi alicui subiecto, neque subiectum nisi in ordine ad talem finem, & ita quasi integrat vnum finem, & adaequatum obiectum illius intentionis ut sic, & expresse sub illam cadunt cum mutua habitudine inter se in ratione causae materialis & finalis, seu in ratione finis, ut qui, seu cuius gratia, media vero magis extrinsece comparantur ad intentionem finis tamquam effectus eius, & ideo non est necesse ut in ea formaliter includatur, sed virtute tantum. Hac ergo ratione voluntas: qua aliquid subiectum ordinatur in finem, non necessario supponit, etiam secundum rationem & praecisionem mentis praescientiam futurae existentiae talis subiecti, aut aliam voluntatem, qua illius subiecti existentia praedeterminata sit, sed illomet actu, quo ordinatur ad talem finem, ordinatur etiam ad existendum sub illo, ut in illo exemplo de dilectione praedestinatorum, non est necesse, ut talis dilectio supponat praesentiam existentiam eorum ut futuram sed ut possibilem tantum, quia per illammet dilectionem ordinantur ad existendum sub tali fine, neque aliter est amata eorum existentia, quam propter talem finem. Eodem ergo modo in praesente voluntas creandi mundum in esse

Vnio hypostatica non supponit ordinem gratiae.

Ordo naturae an suprior ordine gratiae & vnionis hypostaticae.

essentia non est prior simpliciter, quam voluntas perficiendi illum per esse gratiae, vel quam voluntas exaltandi illum per unionem hypostaticam, sed hec omnia habuerunt inter se connexionem, & constituerunt vnum veluti adæquatum obiectum illius primi decreti diuini, vt explicatum est.

Atque hinc sequitur primo, si inter se conferamus voluntatem incarnationis & voluntatem permittendi peccatum, in genere causæ finalis voluntatem incarnationis fuisse priorem, quia licet comparando has voluntates ad totum vniuersum (vt faciebat tertia opinio supra citata) id est, quatenus obiecta illarum voluntatum ordinantur ad constituendum perfectum vniuersum, in quo sint omnes rerum ordines, & omnes modi operandi, &c. licet inquam sub hac comparatione inter illas voluntates ordo non sit, imo se habeant ad modum vnius simplicis voluntatis: tamen comparando inter se obiecta earum voluntatum, ordinem inter se habent, vt hoc quasi finis sit: illud vero medium, hæc intentio, illa electio. Id quod satis inter probandum præcedentes conclusiones explicatum est, quia peccati permissio ad incarnationem ordinata est, quod altius fieret atque conuenientius. Et confirmatur etiam ex dictis, quia voluntas dandi gratiam Adæ, simpliciter est prior quam voluntas permittendi peccatum. Hæc enim se habent (vt ita dicam) sicut habitus & priuatio: sed voluntas incarnationis antecedit voluntatem conferendi gratiam ipsi Adæ, quippe cum in Christo & per Christum data est, vt ostendimus. Nec dici potest in re datam fuisse illam gratiam per Christum, tamen voluntatem dandi illam, quæ fuit per modum intentionis, non fuisse in Christo quia ostensum est ipsam etiam electionem ad iustitiam fuisse per Christum, in cuius gloriam magis hoc cedit perfecti vique modo explicat ipsius diuinæ providentiæ rationem, quæ alio modo vix potest concipi, nisi fingendo multa voluntaria & sine fundamento. Et simile argumentum sumitur ex fide incarnationis data Adæ in statu innocentie, nam illa fuit vnum ex donis gratiæ, & iustitiæ collatæ illi in eo statu, vnde in illo signo in quo intelligimus voluisse DEVM Adæ gratiam conferre, intelligimus voluisse conferre fidem hanc. Atque cum hæc fides incarnationem certò supponat, necessario sit, vt voluntas dandi gratiam Adamo supponat voluntatem incarnationis. Nec potest hoc solui nisi fingendo in quodam priori signo voluisse Deum dare fidem Adæ aliorum mysteriorum, & in alio posteriori voluisse quasi extendere illam ad incarnationem, quod & gratis omnino dicitur, & ordinem ac modum diuini consilij, & providentiæ nō satis explicat, & quandam imperfectionem, & confusionem videtur attribuire diuinæ voluntati, vt supra in simili declaratum est. Dicunt vero aliqui licet verum sit in genere causæ finalis antecessisse voluntatem incarnationis permissionem peccati, tamen in genere causæ materialis permissionem fuisse priorem, quatenus illius voluntatis occasio fuit. Sed proprie nulla hic fingi potest ratio causæ materialis. Quia sic peccatum fuisse occasio incarnationis, potius ad finalem causam esset reuocanda, quia nihil aliud est esse occasionem, quam mouere Deum ad misericordiam, & ad remedium tanti mali. Vnde sit ipsum remedium peccati esse finem, peccatum vero ipsum sub hoc fine claudi tanquam occasionem eius. Quod si vocetur materialis causa solum quia est veluti materia circa quam remedium hoc versatur, nō est contendendum, quia erit questio de modo loquendi, quamuis materia circa quam, potius habeat rationem obiecti, & obiectum ad finem reuocetur. An vero repugnet incarnatione esse simpliciter primā in ratione finis, & nihilominus peccatum esse occasionem eius & ita etiā præcedere aliquo modo in ea ratione, item an voluntas incarnationis

ita sit prior voluntate permittenti peccatum, vt tamen sit cū illa necessario connexa, dicam in sequentibus.

Secundo ex dictis inferitur, quid dicendum sit de ordine inter voluntatem incarnationis, & præscientiam peccati originalis, si etiam loquamur proprie de præscientia futurorum, quæ est per scientiam visionis, quæ videntur futura tanquam præsentia eternitati, clarum est ex dictis voluntatem incarnationis antecessisse præscientiam originalis peccati, quia hæc præscientia supponit voluntatem permittendi peccatum, quæ posterior est voluntate incarnationis. Si autem loquamur de præscientia illa quasi conditionata, certum etiam est hanc præcessisse ante voluntatem incarnationis, quia hæc (vt dictum est) omnem Dei liberam voluntatem antecedit. Quocirca si verum est per hanc scientiam non solum de aliorum voluntatibus, sed etiam de sua cognoscere Deum, quid amara vel factura sit, prius ratione quam illam videat actu volentem: hoc (inquam) posito, consequenter fit, ante habitum liberum decretum de incarnatione faciendā præsciuisse Deum (hoc præscientiæ genere) lapsum euenturum in humano genere, sed huiusmodi præscientia non mutat ordinem voluntatis, nec rationem providentiæ procedentem nostro modo concipiendi ex intentione finis ad mediorum dilectionem, quia illa scientia generaliter omnia sub se comprehendit, & eodem modo præsciuit DEVS ante omne decretum liberum suæ voluntatis, fore, vt velit incarnationem, & permissionem peccati, & redemptionem humani generis, & alia similia, quæ tamen omnia præsciuit futura eo modo & ordine quo futura erant. Vnde in hac eadem scientia prius ratione quam intelligamus Deum præsciuisse peccatum futurum, intelligimus præsciuisse prius, se illud permittiturum; & rationes omnes, propter quas illud erat permittiturum, & consequenter præsciuisse prius se voliturum incarnationem per modum finis, ad quem erant cuncta referenda.

An vero hæc prioritas inter voluntatem incarnationis & præscientiam peccati, sit etiam cum independentia vnius ab alio, vel cum connexionem ad alia, quæ in tertia opinione tangebantur, in sequentibus sectionibus tractanda sunt, & ideo nihil de illa amplius dicere oportet, quia in reliquis à nobis non discordat. De quarta vero opinione satis dictum est. Fundamentum vero primæ opinionis soluendum est ex illa distinctione data, de ordine intentionis & executionis. Fatemur enim, Deum operatum esse mysterium incarnationis propter remedium peccati, quod solum probat omnia quæ in suum fauorem cōgerit illa sententia. Negamus tamen inde fieri ordine intentionis hanc fuisse primam rationem, quæ Deum mouerit ad volendum seu prædestinandum incarnationis mysterium, quod quia specialem habet difficultatem, commodius in quarta sectione tractabitur in qua distinctus omnibus argumentis illius sententiæ satisfaciemus.

SECTIO III.

Virum in primo signo rationis, in quo prædestinatus est Christus Deus homo, sit etiam prædestinatus Redemptor hominum per passionem, & mortem suam.

DIFFICULTAS huius quæstionis oritur ex dictis in secunda dubitatione. Dictum est enim Christum esse prædestinatum DEVM hominem ante permissionem originalis peccati, sed ante præuisum peccatum non indigebamus redemptore, ergo in illo signo non fuit prædestinatus redemptor. In

N con-